

Prof. dr. Martin Dimnik (1941–2020)

Znanstveno in cerkveno javnost je dosegla novica, da je 15. novembra leta 2020 preminil Martin Dimnik, slovensko-kanadski duhovnik in mednarodno priznani profesor za srednjeveško zgodovino, med drugim član Uredniškega sveta znanstvene revije *Bogoslovni vestnik*. Martin Dimnik se je uveljavil predvsem kot avtoriteta na področju politične in genealoške zgodovine Kijevske Rusije, najstarejše in skupne vzhodnoslovanske državne tvorbe, ki je obstajala med 10. in 13. stoletjem. Njegove najodmevnejše objave zadevajo poglobljeno interpretacijo pisnih virov, na podlagi katerih je ustvaril izvirne in celovite življenjepise pripadnikov dinastije černigovskih knezov, imenovane po mestu Černigov (rus. Чернигов, ukr. Чернігів) na severu današnje osrednje Ukrajine. Černigovski knezi so bili ena od politično najvplivnejših vej širše dinastije Rjurikovičev, ki je vladala nad Kijevisko Rusijo.

Martin Dimnik se je rodil 6. oktobra 1941 v Obrijah pri Ljubljani. Njegov oče je bil častnik jugoslovanske kraljeve vojske; kot žrtev slovenskega državljanskega spopada med drugo svetovno vojno je umrl septembra 1943 pri Malem Osolniku pod Turjakom. Maja 1945 se je mati Zorka, ki je bila po rodu iz Šibenika, z dvema otrokoma in z več sorodniki umaknila na Koroško. Leta 1949 se je družina preselila v Kanado in našla dom najprej v Raymondu in nato v Lethbridgeu v provinci Alberta. Tam je Martin Dimnik leta 1960 končal srednjo šolo, ki so jo vodili člani Kongregacije sv. Bazilija, prepoznavni po usmerjenosti k znanosti in izobraževanju. Naslednje leto je po noviciatu postal član njihove skupnosti – verjetno kot edini Slovenec doslej. Zatem je šolanje nadaljeval na Kolegiju sv. Bazilija Univerze v Torontu, ki ga še danes vodijo člani omenjene kongregacije, tam je leta 1971 magistriral s temo apokrifnih zgodb o Adamu in Evi v stari ruski literaturi. Istega leta ga je kardinal George Flahiff, nadškof v Winnipegu, prav tako član Kongregacije sv. Bazilija, posvetil v duhovnika. Študij je nadaljeval na Univerzi v Oxfordu v Veliki Britaniji, kjer je leta 1976 doktoriral iz slavistike na temo življenja in mučeništva kneza Mihaela Černigovskega (um. 1246). Po vrnitvi v Kanado je več desetletij deloval kot raziskovalec in predavatelj na Papeškem inštitutu za srednjeveške študije Univerze v Torontu; med letoma 1990 in 1996 je bil njegov predsednik, med letoma 2008 in 2014 pa akademski dekan. Predaval je o politični in cerkveni zgodovini Kijevske Rusije, o pokristjanjevanju srednjeveških Slovanov in o zgodovini pravoslavnih Cerkva. Bil je prejemnik več štipendij in priznanj v Kanadi, Veliki Britaniji, Rusiji, Ukrajini in na Hrvaškem in član akademskih združenj v Kanadi, v Združenih državah Amerike in v Veliki Britaniji. Univerza v Torontu ga je leta 2011 imenovala za zaslužnega profesorja. Istega leta je postal tudi dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Raziskovalno delo Martina Dimnika je bilo bogato in mednarodno priznано. Kot predavatelj je gostoval na številnih univerzah in sodeloval na različnih konferencah. Med drugim je vodil več raziskovalnih odprav na ozemlje nekdanje Kijevske

Rusije, ki so pripomogle k odkritju in obdelavi pisnih in arheoloških virov. Njegove izvirne in pregledne objave zajemajo osem monografij ter več kakor sto člankov in poglavij v znanstvenih revijah in zbornikih. Med njegovimi najbolj prepoznavnimi deli je vredno izpostaviti štiri monografije: *Mikhail, Prince of Chernigov* (1981), *The Dynasty of Chernigov, 1054–1146* (1994), *The Dynasty of Chernigov, 1146–1246* (2003), *Power Politics in Kievan Rus': Vladimir Monomakh and His Dynasty, 1054–1246* (2016). Posebno dragocena je navedena Dimnikova zadnja monografija, izdana štiri leta pred njegovo smrtjo, saj pomeni tako zaokrožitev dotlejšnjih raziskav kakor tudi edinstveno eruditivno študijo o knezu Vladimirju Monomahu in o politično-genealoških razmerah poznega obdobja Kijevske Rusije. Primerno je izpostaviti, da je Martin Dimnik angleško govorečo znanstveno javnost seznanil tudi s slovensko zgodovino, saj je objavil dva znanstvena članka, ki obravnavata Primoža Trubarja in začetke slovenske literature (»Gutenberg, Humanism, the Reformation, and the Emergence of the Slovene Literary Language«, 1984) oziroma delovanje slovenskih reformatorjev umeščata v evropski kulturni okvir (»Primož Trubar and the Mission to the South Slavs«, 1988).

Poglobljeno znanje, bogate raziskovalne izkušnje in mednarodni ugled Martina Dimnika, ki ga ni odvrnil od ohranjanja vezi s slovenskim prostorom, se posredno dotikajo tudi začetkov znanstvenega dela avtorja tega zapisa. Dimnikovi nasveti in pohvale, posredovani po nekajmesečnem elektronskem dopisovanju, so dragoceno zaznamovali pisanje avtorjeve magistrske naloge in njegovih prvih znanstvenih besedil. Vsem, ki so poznali Dimnikove dosežke, bo slovensko-kanadski duhovnik in profesor ostal v spominu kot vrhunski zgodovinar, čigar dela bodo še dalje usmerjala preučevalce vzhodnoslovanskega srednjega veka.

Simon Malmenvall